

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๘๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้อง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำร้องของผู้ร้อง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ซึ่งร้องขอคืนของกลาง ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม.๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ย.๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม และเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์เคลื่อนที่ หมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง ซึ่งจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเครื่องมือสื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอาญา ตามคดีหมายเลขดำที่ ม.๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลาง

ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมาย โดยนัดไต่สวนวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ปรากฏว่าไม่มีผู้คัดค้าน และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ม.๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๓๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ ของกลางให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑

นางดารารัตน์ มณฑานุช ผู้เช่าซื้อยื่นคำร้องขอคืนรณนต์ของกลางต่อศาลอาญา ตามคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอคืนรณนต์ของกลางดังกล่าวต่อศาลอาญาว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ให้เช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรณนต์ของกลางที่ศาลอาญาสั่งริบ โดยผู้ร้องให้นางดารารัตน์ มณฑานุช เช่าซื้อไปเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระค่าเช่าซื้อเป็น ๖๐ งวด งวดละเดือน มีข้อตกลงกำหนดให้สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อเป็นสิทธิเฉพาะของคู่สัญญาเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ร้อง ผู้ร้องเพิ่งทราบเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่า ศาลอาญามีคำสั่งริบรณนต์ของกลางของผู้ร้องซึ่งมิได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้นำรณนต์ของกลางไปใช้ในการกระทำความผิด การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณนต์ของกลางและคำสั่งให้ริบรณนต์ของกลางตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ

(๑) ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรณนต์ของกลางมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดและรณนต์ของกลางไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องการผิดสัญญาของผู้เช่าซื้อ จึงได้มีหนังสือขอเลิกสัญญาแก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต การริบรณนต์ของกลาง จึงขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

(๒) ผู้ร้องไม่ทราบว่าเป็นพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบรณคดีของกลาง พนักงานอัยการหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ทั้ง ๆ ที่หลักฐานตามคู่มือการจดทะเบียนรณคดีของกลางระบุว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของ ผู้ร้องประกอบธุรกิจมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดและไม่ทราบว่าได้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านคำร้อง และเพิกถอนเมื่อศาลมีคำสั่งริบแล้ว กระบวนพิจารณาที่ขอริบรณคดีของกลางมิได้ให้โอกาสแก่ผู้ร้อง ที่จะโต้แย้งคัดค้าน จึงขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

(๓) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน การริบหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริตซึ่งมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว และการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่ผู้ร้องมิได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจให้นำทรัพย์สินของผู้ร้องไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙

พนักงานอัยการยื่นคำคัดค้านคำร้องขอคืนของกลางของนางดารากรณ์และผู้ร้องว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นกฎหมายพิเศษมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อศาลนัดไต่สวน

ตามขั้นตอนของกฎหมายครบถ้วน โดยได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว นางดารากรณ์ มณฑานุช พี่สาวจำเลยและผู้ร้อง ย่อมทราบประกาศดังกล่าวแต่บุคคลทั้งสองกลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลาง ทั้งไม่อาจขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ ได้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้กับยาเสพติดอันเป็นปัญหาของประเทศชาติ มุ่งจะปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากลเพื่อคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ จึงมิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ การพิจารณาและมีคำสั่งริบรถยนต์ของกลางจึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ผู้ร้องมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ของกลางและรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ทั้งการยื่นคำร้องก็เพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้และเป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ครั้นถึงวันได้สวนคำร้องของศาลอาญาเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ นางดารากรณ์ มณฑานุช ขอดอนคำร้อง ศาลอาญานุญาต และเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยด้วย เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีความวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวแล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชี้แจงสรุปได้ว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องจากทรัพย์สินที่ขอให้ริบตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพิสูจน์ความผิดรวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เกี่ยวข้องตามที่มีหลักฐานปรากฏมาให้การสอบสวน เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางย่อมจะต้องทราบว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดแม้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีชื่อในทางทะเบียนก็ตามเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติ กฎหมายจึงมิได้กำหนดให้แจ้งแก่เจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงซ้ำซ้อนกับขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา

(๒) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ที่มีให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิด และจะต้องถูกศาลตั้งริบอยู่แล้ว การกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เป็นขั้นตอนในการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้ใช้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง มิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเอง กลับให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกดำเนินคดีมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ มาใช้บังคับ จะทำให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาล

ทั้งทรัพย์สินของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนมีการบริหารจัดการทรัพย์สินนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงการนำออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สินนั้นก็ไม้อาจตกเป็นของกองทุน โดยเด็ดขาดตามผลของคดี ย่อมเกิดความยุ่งยากขัดข้องแก่การจัดการไม่ว่าจะขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น และทำให้ การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และวรรคสุดท้าย บัญญัติให้โอนบรรดาบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และเมื่อมีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และวรรคสาม บัญญัติให้ บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา นี้ ดำเนินการต่อไป ดังนั้น คดีตามคำร้องของผู้ร้องจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย คำร้องของผู้ร้องได้

ปัญหาพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นมีว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นผลใช้บังคับแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อีกหรือไม่

พิจารณาแล้ว ศาลอาญาได้ส่งคำร้องของผู้ร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังใช้บังคับ ซึ่งหากบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามคำโต้แย้งของผู้ร้องขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นก็เป็นอันใช้บังคับมิได้และมีผลต่อคดีของผู้ร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งของผู้ร้องต่อไป

ปัญหาตามคำโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้ศาลนั้นสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ส่วนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน วรรคสอง บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน วรรคสาม บัญญัติให้การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย

หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และวรรคสี่ บัญญัติให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม เมื่อบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่การริบทรัพย์สินของบุคคล เป็นการทั่วไป โดยมีได้มีข้อจำกัดหรือยกเว้นมิให้ใช้บังคับแก่ทรัพย์สินของบุคคลใด หรือเลือกปฏิบัติ ต่อทรัพย์สินของบุคคลใดโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองโดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าว ย่อมให้ความเสมอภาคกันในกฎหมายและบุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หาได้ขัดหรือแย้งกันแต่ประการใดไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคล จะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็น ความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” บทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง อันได้แก่บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด และหากทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของบุคคลใดซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นก็สามรถ ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ที่ให้ผู้เป็น

เจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบ อันถือได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลมาจากการกระทำความผิดในทางอาญาของบุคคลอื่น จึงมิใช่เป็นโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดโดยตรงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ รวมทั้ง มิใช่เรื่องที่มีผลให้ผู้ร้องต้องตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ประการใด การยื่นคำร้องขอให้ ริบทรัพย์สินของพนักงานอัยการและคำสั่งของศาลที่ให้ริบทรัพย์สิน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ เช่นกัน

ปัญหาประการสุดท้ายที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดก ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ จะกำหนดเวลาให้ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินใด ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นต่อศาลภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ส่วนพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และวรรคสี่ บัญญัติมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับต่อบทบัญญัติ แห่งกฎหมายทั้งสองฉบับ ต่างบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและให้ความคุ้มครองแก่ ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินเช่นว่านั้นของตนได้ เช่นเดียวกันหากตนมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด หรือพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการ กระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

แม้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จะกำหนดเวลาขึ้นคำร้องขอคืนทรัพย์สินไว้สั้นกว่ากรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่กฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขึ้น ก็เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ นอกจากนั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อมนุษย์ และเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ที่มีความรุนแรงยิ่งกว่าความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการจัดการเกี่ยวกับบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดควบคู่ไปกับการลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการเสริมเพื่อให้เกิดผลในการปราบปรามอย่างจริงจัง แม้จะกระทบต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่บ้างแต่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง ก็เยียวยาคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยบัญญัติให้เมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาขึ้นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ซึ่งมีได้มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในลักษณะเช่นนี้ ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงเหมาะสมแก่เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวและชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา ๔๘ วรรคสองเป็นบทบัญญัติรับรองการสืบมรดกของบุคคล คำโต้แย้งตามคำร้องของผู้ร้องจึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายสมชาย พงษ์ธา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ